

МАЛЕ ПІДПРИЄМНИЦТВО – ТЕРМІНОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

Слатвінська М.О.
аспірант, викладач каф.фінанси
Одеського державного економічного університету

Постановка проблеми у загальному вигляді. Розвиток малого підприємництва має велике значення для привабливості країни, її зовнішніх та внутрішніх інвестицій, підтримки економічних стосунків з іншими державами, формування стратегії розвитку національної економіки. Це засіб існування та самовдосконалення мільйонів громадян. Але неможливо правдиво оцінити стан його розвитку, коли відсутнє загальноприйняте трактування „мале підприємництво”, єдине для всіх органів та інститутів управління держави, звідси - недостовірність даних.

Аналіз досліджень і публікацій останніх років. Проблемою термінології в сфері малого підприємництва займалися такі науковці: Варналій З.С.[4], Сахаров В.Є[3], Куриляк В.[2], Козаченко Г.В.[7] та інші.

Невирішені частини загальної проблеми. Не зважаючи на велику кількість робіт пов'язаних з дослідженням понять „малий бізнес”, „мале підприємництво” слід зазначити, що на сьогодні відсутня єдність поглядів та єдине законодавче трактування цього поняття.

Мета статті. Дослідити різні тлумачення терміну „мале підприємництво”, „малий бізнес”, „бізнес”, „підприємництво” уточнити деякі термінологічні моменти та надати пропозиції щодо єдиного підходу (критеріїв) до визначення „мале підприємництво”.

Основні результати дослідження. Світовий досвід підтверджує, що малий бізнес визначає темпи економічного росту, структуру і якість ВВП (формує його на 40-60%), впливає на створення робочих місць, прискорення науково технічного прогресу, вирішує актуальні соціальні, економічні та інші проблеми, незамінний елемент ринкової економіки.

Категорії „малий бізнес” та „мале підприємництво” є похідними від таких понять як „бізнес” і „підприємництво”. В свою чергу „business” - „справа, угода, комерційна діяльність, заняття” [1, с. 108]. “Бізнес – це система діяльності, де організація виробництва товарів і послуг здійснюється тими, кому належать фактори виробництва з метою одержання прибутку” [2, с.78].

Деякі вчені вказують на відмінності понять „бізнес” та „підприємництво”. Так Сахаров В.Є. [3, с.22], Варналій З.С. [4, с.23] трактують малий бізнес як діяльність будь-яких малих підприємств та окремих громадян з метою одержання прибутку, спрямовану на реалізацію власного економічного інтересу та вважають, що не обов’язково це має бути ризикова, інноваційна діяльність на засадах повної економічної відповідальності, вказуючи саме в цьому різницю між двома поняттями, а також на різну мотивацію бізнесменів. Інші ототожнюють поняття „малий бізнес”, „мале підприємництво”, а дехто навіть не акцентує на цьому уваги, розуміючи під ними одне ціле. І дійсно порівнюючи визначення „бізнес” [1, с.108] та опираючись на законодавчо – нормативні документи України: „бізнес - певна господарська діяльність, яка провадиться або планується для провадження з використанням активів цілісного майнового комплексу” [5], а „підприємництво” як його трактує глава 4 ст.42. Господарського кодексу України „підприємництво – це самостійна, ініціативна, систематична, на власний ризик господарська діяльність, що здійснюється суб’єктами господарювання (підприємцями) з метою досягнення економічних і соціальних результатів та одержання прибутку” [6] можна дійти висновку, що ці два поняття мають один і той же понятійний відтінок, в їх основі лежить підприємницька діяльність.

Г.В. Козаченко вважає що мале підприємство є складовою частиною підприємництва, юридичні особи малого бізнесу є малими підприємствами, а малий бізнес представлений сукупністю зареєстрованих фізичних та юридичних осіб підприємців – складовою

малого підприємництва [7,с.14]. Дійсно, „мале підприємство” є складовою частиною, „клітиною”, такого економічного організму як „мале підприємство”, але не досить доцільно розглядати „малий бізнес” як складову „малого підприємства”, як частину і ціле. На нашу думку, вагомим підстав для цього не існує і більш раціонально поставити між ними знак рівності, вживати їх як тотожні, взаємозамінні категорії.

В нашій державі поняття „мале підприємство” було вперше згадане в Законі України „Про підприємства в Україні” яким в основу визначення закладалися критерії: сфера діяльності, кількість працівників(з 1 січня 2004 р. втратив чинність на підставі Господарського кодексу). З 2004 по вересень 2008 року, до малих відносили підприємства з середньо обліковою чисельністю працівників за звітний рік до 50 осіб та обсягом валового доходу від реалізації продукції, що не перевищував 500 тис. євро за середньорічним курсом НБУ. А з жовтня 2008 р. частиною 7 ст.63 ГКУ, дещо змінено критерії і до малих підприємств відносять підприємства, в яких середньо облікова чисельність працюючих за звітний рік не перевищує 50 осіб, а обсяг валового доходу від реалізації продукції (робіт, послуг) не перевищує 70 млн. грн. [6].

В той же час Державний комітет статистики трактує мале підприємство вказуючи на, обсяг валового доходу від реалізації продукції (робіт, послуг) в розмірі що не перевищує суми, еквівалентної 500 тис. євро за середньомісячним курсом НБУ щодо гривні [8], що викликає неточності при статистичній обробці матеріалів і дає невірний розрахунок кількості малих підприємств, обсягів реалізованої продукції, кількості зайнятих та ін.. Таким чином, в нормативних документах нашої держави категорія мале підприємство досить спірна і критерії віднесення підприємства до малого трактуються не однозначно.

Висновки. Нагальною необхідністю сьогодення є перехід до єдиного для всіх органів держави визначення „малого підприємства”, задля усунення неточностей при статистичному визначенні їх кількості,

обсягів виробництва, і на підставі Господарського кодексу трактувати його як: ” Малий бізнес (мале підприємництво) - певна господарська діяльність, яка провадиться або планується для провадження з використанням активів цілісного майнового комплексу на засадах самостійності, ініціативності, систематичності, на власний ризик, що здійснюється суб'єктами господарювання (підприємцями), в яких середньо облікова чисельність працюючих за звітний (фінансовий) рік не перевищує 50 осіб, а обсяг валового доходу від реалізації продукції (робіт, послуг) за цей період не перевищує 70 млн. грн., з метою досягнення економічних і соціальних результатів і одержання прибутку”.

Література.

1. Мюллер В.К. Англо-русский словарь. 70000 слов и выражений. / В.К. Мюллер. – М. : Сов. Энциклопедия, 1969. – 912 с. 2. Куриляк В. Малий і середній бізнес в Україні та сприяння йому на основі розвитку освітньої інфраструктури / В.Куриляк // Вісник Тернопільської академії народного господарства: за матеріалами третьої міжнародної наукової конференції “Проблеми економічної інтеграції України в Європейський Союз: регіональні і соціально-економічні аспекти”. – Тернопіль. - 1998. – С. 78-80. 3. Малий та середній бізнес / [Сахаров В.Є., Белінська Я.В., Зав'ялова О.В. та ін.] ; під ред. В.Є. Сахарова. - К. : ВНЗ „Національна академія управління”, 2003. – 368 с. 4. Варналій З.С. Мале підприємництво: основи теорії і практики / Варналій З.С. - [4-те вид.]. - К. : Т-во „Знання”, 2008. - 302 с. 5. Постанова КМУ "Про затвердження Національного стандарту N 1 "Загальні засади оцінки майна і майнових прав" від 10.09.2003 N 1440. 6. Господарський кодекс України від 16.01.2003 №436-IV зі змінами та доповненнями від 09.07.2009 [Електронний ресурс]. - Режим доступу.: <http://zakon1.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/main.cgi> 7. Малий бізнес: стійкість та компенсаторні можливості: [монографія] / Г.В.Козаченко, А.Е.Воронкова, В.Ю.Медяник, В.В.Назарова. - К. : Лібра, 2003. – 328 с. 8. Державний комітет статистики, Наказ "Про затвердження Методологічних положень щодо виявлення нетипових підприємств у вибірковому структурному обстеженні малих підприємств" від 27.07.2007 N 278 [Електронний ресурс]. - Режим доступу.: <http://www.ukrstat.gov.ua>